ANY V *Sabadell 5 Abril 1891* NÚM. 194

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Madoz, núm. 31 y 35
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell . . . . . 2 rals al mes
Fora . . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

L' ENGINYÓS CAVALLER
DON QUIXOT DE LA MANXA

COMPOST PER

MIQUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

Traslladat á nostre llengua materna, y en algunes partides lliurement exposat

PER

Antoni Bulbena y Tusell

Acaba d' estamparse per primera vegada la traducció de tan important obra en llengua catalana, formant un sol volum de 600 pagines de gran tamany.

TIRADA

325 exemplars paper comú. . . . . á Ptas. 15
25 exemplars paper satinat, *numerats*. . á » 25
De venda en totas las llibrerías de Barcelona.

CONCEPTE GENUÍ DEL REGIONALISME

III Y DARRER

Lo verdader regionalista, donchs, es lo nacionalista, perque nació y regió significan una mateixa cosa. ¿Es regionalista 'l senyor Mella? No, perque no es nacionalista. Anem á veureho.

«Altra qüestió importantíssima, 'ns deya 'l senyor Mella en sa se-

gona conferencia, s' ofereix aquí. ¿Las Corts han d' ésser unas pera tota Espanya, ó unas pera cada regió en particular? Aquesta qüestió no ofereix tantas dificultats com sembla.»

En efecte, pera 'ls verdaders regionalistas no n' ofereix cap: per lley de naturalesa, per la diversitat dels elements que integran las varias patrias regionals, cada regió te personalitat propia, y per lo tant cada una te dret á Corts propias. Y lo que la lley de naturalesa 'ns diu, ho confirma la lley histórica: las regions tingueren Corts propias, regonegudas y respectadas per tots los reys, fins que la tiranía las suprimí, de manera que quan vinga un régimen de justicia á desfer aquell fet de forsa, las regions haurán de recuperar lo seu patrimoni, y part important d' aquest es la seva representació en Corts propias.

Pero aixó que á qualsevol regionalista de veras se presenta senzill, lógich y natural, ja no ho es tant pera un carlista que predica regionalisme sense abdicar de sas opinions de partit; pera 'l senyor Mella aquesta qüestió 's resolt de tota altra manera.

«Si cada classe elegeix á sos representants lligats á ella ab lo mandat imperatiu, debent ser fills de la regió y las Corts formant part de la respectiva classe, en que sian generals, hi estarán representadas las regions. Aquestos distints representants formarán agrupacions diversas y constituhirán un tot armónich, pero no un agregat confús...»

Aquest tot armónich es lo que no sabém veure, ni podria 'l mateix senyor Mella demostrarlo; *l' agregat confús* existiria forsosament en unas Corts en que qualsevol interés particular de las regions s' hagués de discutir y decidir per majoría de vots. Y sembla impossible que hi hagi qui de bona fé defensi semblant *armonía*. Afirmada la existencia d' interessos peculiars de las regions, afirmat lo dret d' aquestas á llegislarse, á administrarse, á nombrarse sos funcionaris, á organisarse conforme á sa propia naturalesa, ¿qué 'ls hi queda á las Corts generals? Res mes que l' afany de suprimir tots aquets drets que son la negació de sa soberanía. ¿De qué servirán las agrupacions per regions dintre de las Corts generals? Si un dia 's discuteix—y s' hauria de discutir per forsa—la qüestió del idioma oficial, la majoría dels representants d' Espanya dirán que es lo castellá, perque es lo que ells parlan.

Pero, en aquesta com en altras qüestions los catalans disentim de la majoría d' espanyols, per lley de naturalesa: dintre de Catalunya la llengua oficial ha d' ésser la catalana perque 'l poble no 'n parla d' altra, y una votació de las Corts generals no fará variar aquesta lley de naturalesa. Es tan injusta la rahó de las majorías, quan no hi

ha comunitat d' interessos que las fassi homogéneas ab las minorías que no deu acceptarla ningú que vulga passar per defensor de la causa de la justicia. Si un dia 'ls francesos ó 'ls inglesos s' apoderessen de la Península tindrian rahó, foren justos, imposantnos lo seu idioma... perque serian mes.

Y que no se 'ns pinti la cigonya ab alló de que las Corts se celebrarian un cop á Madrit, un altre á Barcelona, altre á Pamplona... «D' aquesta manera no hi hauria inconvenient en admetre unas Corts generals pera totas las regions.»

No; pera 'ls carlistas no fueristas, pera 'ls antiregionalistas cap inconvenient hi hauria, com no hi ha inconvenient pera ells en admetre Corts particulars pera cada regió «que abduas opinions caben dintre de nostre sistema.»

Aixó sí que voldriam que ho expliqués lo senyor Mella ó algun carlista amich seu: ¿cóm pot ser y deixar de ser una cosa al mateix temps? ¿Cóm se compren que hi pugan haver Corts generals y Corts particulars? Si 'l pretendent D. Carlos admet semblants possibilitats es que 's burla de sos *lleals*. Aquest *sistema* li podrá semblar bo pera portarli adeptes, pero aquets adeptes han d' ésser per forsa d' un temperament especial, ó dels que tot s' ho empassan ó d' aquells que lligan los gossos ab llangonisas.

Pera terminar: lo senyor Mella ho digué: es carlista y no ho amaga. Per aixó es que no podia portarnos lo genuí regionalisme desde aquell camp. Havia de parlarnos d' un regionalisme que prometés molt y dongués poch... d' un regionalisme tradicionalista, pero de la tradició absolutista.

Los catalanistas ne sortiren tan convensuts com los carlistas: ells hi creuhen tant com nosaltres en lo nacionalisme ó regionalisme del senyor Mella.

S. Farnés.

SECCIÓ POLÍTICA

La comissió d' actas sembla que també ha volgut burlarse del pobre Peral.

Després d' haver declarat leve l' acta del Puerto de Santa María, que es ahont fou derrotat l' *inventor de la navegació submarina*, feu correr la veu de que tornaria á discutirla, puig semblava desdirse de sa declaració primera.

¡Com si 'ls que forman la majoría d' aquella comissió poguessin tenir remordiments! ¡No 'n tindrian pochs ni gayres de resultas de sa actual conducta!

Lo cas es que posada novament á discussió tampoch li trobaren causa, y com 'ls d' Olesa, se n' anaren á sopar declarantla casi neta en definitiva.

Per qual motiu lo célebre Peral s' haurá quedat sens acta y ab 'l susto consegüent que rebé al creurer ab lo cambi que semblava experimentar la comissió de actas.

Qui havia de dir que aquell mateix home que temps enrera 's veya passejat com un Deu, sigui objecte avuy de la compassió de la gent pacifica y enfeynada que no sabia compendrer tant entussiasme.

¡Lo que va de ayer á hoy!

* * *

També 's diu rèspecte l' acta del Puerto de Santa María per hont ha sigut proclamat diputat lo fill del Ministre de Marina, senyor Beranger, que aquest ha amenassat ab dimitir la cartera si no s' aprobava 'l dictamen favorable al fill de sas entranyas.

Ja feya temps que tothom se pensava que 'ls ministres servian pera protegir y ocuparse de la familia y no dels assumptos de sos ministeris y la conducta del senyor Beranger ha vingut á confirmarho.

Lo que no 's creyan tots es que 'l partit conservador que tant s' alaba de partit d' órdre, justicier y recte, admeti certas imposicions que tant desdiuhen del bon nom que pretenen ostentar.

Llástima gran que totas las energias que treuhen los conservadors aquesta vegada, serveixin sols pera ajudar als amants del desvergonyiment electoral, mentres redundi en benefici propi.

¡Quin desengany pera 'ls pochs infelissos que de bona fé 'l tenian per un partit d' órdre!

Lo senyor Martos ha reunit un d' aquestos dias al partit que acapdilla, á casa seva.

La reunió ha tingut lloch en lo menjador, segons noticias, y sembla que encara hi estavan molt amples.

Deixeus d' un partit tan numerós é important com ve á ser lo partit martista.

Lo que trovem molt encertat es que la cita fos en la sala de menjar.

Es 'l lloch mes adequat pera 'ls que no tenen altre móvil que 'l sosteniment de las ordenadas funcions del seu estómach.

La política madrilenya está del tot encalmada.

Fins que 's comensi en las Corts la discussió del Misatge, no hi haurá res que valga la pena de tenir en compte, puig ja se sab que aquella gent no dona importancia ni s' ocupa de res mes que de tot alló que tingui algun interés politich.

Continuan encara las discussions d' actas y sembla per la feyna que 'n van fent que lo que es aquesta bugada no sortirá pas del tot neta.

Be es veritat que al pays tant se li endona.

Aixís com aixis no 'n pot treurer cap profit de sos representants parlamentaris.

Veigis una solució del sistema regionalista aplicat á las colonias:

Las colonias inglesas d' Australia, que fa ciucuanta anys estavan plenas de indigenas salvatjes, y que no coneixian altra civilisació que la que hi portaren alguns centenars de presidaris, van á constituir abiat una nacionalitat poderosa ab tots los elements de progrés de que están tan orgullosos los pobles del mon vell.

Actualment está reunit á Sydney un congrés en que hi tenen representació la Nova Gales del Sur, Victoria, Sud-Australia, Nova Zelanda y 'ls demés territoris oceánichs de que es soberana la corona inglesa.

En aquest Congrés s' hi han formulat pretensions que no tardaran molt temps en realisarse.

Tots los delegats han parlat de la conveniencia de constituhir una nacionalitat independenta, gobernada ab lleys propias, sens altra relació ab la metrópoli que la autoritat nominal d' un gobernador que exercirá sas funcions en nom de la reyna Victoria.

En cuatre principis generals se fonamentan los projectes de Constitució fins ara presentats; reconexement dels drets y privilegis de cada una de las colonias; llibertat de comers y de tranzit per totas ellas; creació de forsas marítimas y terrestres á las ordres de un general en quefe nombrat per lo gobern central de las colonias, y la facultat en aquest gobern de llegislar sobre las materias aranzelarias. En pocas paraulas: se tracta de constituhir una extensa confederació, imitació de la dels Estats-Units, y de representar al mateix temps la organisació administrativa de la Gran Bretanya.

Lo poder judicial consistirá en un Tribunal Suprém de la Federació, qual jurisdicció s' extendrá en tota la Australassia, y de tots aquells organismes inferiors que 's cregan necessaris.Aquest Tribunal Suprém se regirá baix la autoritat inmediata del soberá, pero sens gosar, com fins ara, de lo que aquí 'n diem jurisdicció retinguda. Y, per últim, lo projecte instituheix lo poder executiu format per un gobernador general que representará á la Corona británica, mes que, en vigor, no será mes que una mena de monarca constitucional ab un gabinet responsable devant de las Cambras.

Lo sistema com se veu, participa de la Constitució inglesa y de la Constitució americana, te alguna cosa del régimen parlamentari, ja que 'ls ministres tindrán assiento en las Cambras. En lo demés s' assembla al Codich federatiu dels Estats de la Unió.

No ha sigut aprobat encara aquest projecte, pero, á judicar pels telégramas que publican los periódichs de Lóndres, ho será abiat.

Quan fou somés á la consideració dels delegats, fou rebut ab grans aplausos; nostra palmaria de que mereix lo assentiment dels defensors de las diferentas solucions.

Si 'l projecte es aprobat, no existirá entre Inglaterra y Australassia mes llas d' unió que 'l gobernador nombrat lliurement per la Corona.

Lo fet de que Australassia, (aixís se denominará la futura nacionalitat) nombri per sa iniciativa y sense cap intervenció de la metrópoli un general en quefe que comandi l' exercit y la marina, denota ben á las claras fins á quin punt arriba la importancia de las discusions del Congrés de Sydney.

La nova nació, segons un dels projectes que 's discutexen, se constituhirá creant un Parlament central, compost de Senat y de Cambra de diputats. Lo Senat tindrá organisació y atribucions semblantas á las que te 's senat dels Estats-Units. Cada una de las colonias, sia la que 's vulla la seva extenció y sa població, tindrá igual número de representats, y 's renovará per terceras parts y en plassos que 's fixarán ab antelació. La Cambra de diputats, será elegida per districtes y ab votació directa. Sas funcions serán idénticas á las del Senat, salvo la prioritat pera discutir las materias que 's relacionin ab los impostos y la Hisenda pública en general.

ARCHIVO HISTÓRICO SABADELL

FOMENT DE LA AGRICULTURA DE BADALONA

En lo Concurs celebrat últimament á Badalona, han alcansat premis los senyors següents:

Viticultura.—Diploma de progrés: J. Alesan, Sant Martí de Provensals, productes químichs.—Sebastiá Vergés, Figueras, empelts.—Joseph Tobella, Sant Pol de Mar, ceps y vins americans.—Centre Vitícola Ampurdanés, Sant Cipriá de Vallalta, vins y ceps americans.—F. Riviere, Sant Martí de Provensals, metálich pera tancas.—Vilanova germans, Planet, cavadora universal d' Estats-Units.—Simon y Soler, molí de vent.

Diploma de mérit: M. Munich, Barcelona, manxas y ensofradoras.—S. Bosch y companyía, Figueras, insecticida.—Duart y companyía, Tortosa, fungívoro.—Salvador Barceló, Barcelona, betúm pera empelts.—Reverent Pere Freixas, Lleyda, aradas.—Rafel Puig, Figueras, aradas.—L. Lopez Zaragoza, ensofradora.—Ramon Puig, Badalona, bombas y aradas.

Diploma de perfecció: R. Riera, Barcelona, litografías.

Diploma honorífich: J. Masip, Barcelona, insecticida y manxas.—Guillém Smith y Torres, Barcelona, camphilene.—Joseph Xaubet, Barcelona, sofres y sulfats.

Diploma de cooperació: Gabinet Enológich de Valencia, antipaths.—Cércols per bota.

Diploma especial: Alomar y Uriach, Barcelona, pel conjunt.—Pere Viñas, Badalona, per productes químichs é instalació.—Agustí Trinxé, Barcelona, pel conjunt.—Albert Ahles, Barcelona, conjunt.—Moratona y Genís, Barcelona, pel conjunt.—Grau Bertran, Barcelona, pel conjunt.—Teodor Creus y Corominas, Vilanova, obras de viticultura.—Ricart Forga, Barcelona, pel conjunt.—J. Dalmau, Barcelona, pel conjunt.—Cambra, Barcelona, molí de vent.—H. Gorria, Gracia, varias obras viti-vinícolas.—J. Montero Abad, Valencia, cartilla vitícola práctica.—J. de Espona de Nuix, Gerona, curs de agricultura.—*El Progreso Agrícola,* Valencia, revista agrícola.—Doctor Santiago Gresa, Barcelona, estudis geológichs y y de vins.—Marian Vergara, Madrid, lo prempsat dels rahims.—J. Alesan, Sant Martí de Provensals, per la instalació.—Duart y campanyía, Tortosa, per la instalació.—G. Smith y Torres, Barcelona, per la instalació.—J. Bachs, per la instalació.—Bosch y companyía, Badalona, per la instalació.—Joseph Tobella, Sant Pol de Mar, per la instalació.

Vinicultura.—Diploma de progrés. Joan Parera, Barcelona, per los seus licors y ayguardents, especialment per l' alcohol de vi.—Isabel Renom de Camp, Llinás, per la colecció de ceps americans y de vins, especialment de Jacquez.—J. Vallonrat, Cornellá del Llobregat, per vins rán-

cis y de taula.—Joseph Bosch y germá, Badalona, pel conjunt.—Miquel Pujol y Companyía, per llana de fusta.—Donya Agna Blanch, Gispert, per los vins rancis y especialment lo de 1876, y vinagres.—Tarrés y Companyía, Badalona, cristallería.—Amorós y Simó, Porrera, per vi moscatell y de taula.—Valls germans, Barcelona, prempsas.—Andreu Oliva, Sant Martí de Provensals, prempsas y bombas.—Lluc y Roure, Mataró, máquinaria agrícola.—Joseph Caritg, Badalona, vins.—Francisco Porta, Badalona, vins.—Senyora viuda de Pujol, Badalona, vins rancis.—Felip Suñol, Badalona, vins rancis.—G. Blanch, Sitjes, vi moscatell y de taula.—Jaume Vinyas, Badalona, vins.—Miranda, Barcelona, objectes rústichs.

Diploma de mérit: Pere Vinyas, Badalona, ayguardents y elexir.—Joan Bonamusa, Mataró, esperit de brisa y tartre.—Salvador Rovira, Valliana, vi de taula.—Boada, Vimbodí, vi garnatxa y de taula.—Timoteo Ponz, Zaragoza, termo-sifó.—Anglés, Barcelona, en conjunt.—Sirera, Vilafranca del Panadés, trepitjadora de rahims.—Solá, Badalona, vins.—Gasull, Badalona, vins.—Vergés, Badalona, vins.—Maria, Monseny, vinagres.—Andreu Clarós, Badalona, escarxats.

Diploma de perfecció: Bachs, Badalona, ayguardents y envasos.—Massana, Badalona, anís Serpa Pinto.—Comas Mayoral, Premiá de Dalt, embuts.—Guixart, Badalona, vi usual.—Masolivé, Badalona, vins.—Costa, Badalona, vins.—Joseph Sunyol, vins.—Lopez, Zaragoza, tap-sifó.—Marqués de Comillas, vins.—Antoni Martorell, Palma de Mallorca, ayguardents.

Diploma honorífich: Ponsich, Badalona, piperia.—Barriga, Badalona, carabassas pera vi.

Diploma especial: Societat anónima Vitícola de la Corona d' Aragó, planos d' explotació.—Roig y Armengol, mapa vitícola.

Premi ofert per don Ricardo Lorenzale al millor pitó pera coplar al pulverisador anomenat Noë: S' ha adjudicat als pitons números 1 y 2 dels senyors Vives y Casals, Barceloaa; acoplantlos ab una llansa ab grifo de pressió ó válvula com los que portan los pulverisadors «Vencedor», «Badaloni» é «Invencible».

Pulverisadors exirangers.—Primer premi: Albert Alhes, Barcelona, pel pulverisador «Exelsior».—Agustí Trinxé, Barcelona, per «El Invencible».—Moratona Genís, Barcelona, pel «Vermorhl».—Japy freres, Fransa, pel pulverisador lletra D.—Segon premi: Moratona Genís, Barcelona, pel pulverisador «Delort».—Japy freres, Fransa, pel pulverisador lletra C.—Lluis Lopez, Zaragoza, pel «Pilter Bourdil».—Jaume Viñas, Badalona, pel pulverisador «Frexon».

Pulverisadors nacionals.—Primer premi: Grau Bertran y fill, Barcelona, per los pulverisadors «Vencedor», «Badaloní».—Segons premis: Francisco

Martorano, Sallent, per lo pulverisador número 1.—Miquel Sistaré, Sans, per lo «Torpedero».—Antoni Vila, Granollers, per lo pulverisador «Vila».—Tercers premis: Francisco Martorano, Sallent, número 2.—Joan Graells, Esparraguera, per la «Siempreviva».

Concurs de llauradors.—Primer premi, Isidro Solá y Joan Durán, Badalona.—Segon premi: Gabriel Vidal, Sabadell.—Joseph Pinsá y Jaume Colomé, Badalona.

Concurs de podadadors.—Primer premi: Joan Roig, Sant Pol de Mar.—Segon premi: Joseph Grases y Batlle, Villafranca del Panadés.—Joan Santamaria, Barcelona.—Tercer premi: Agustí Figols, Seu d' Urgell.—Joseph Sunyol, Badalona.—Diploma especial: Jaume Colomé y Cardús, Tarrasa.

Concurs d' empeltadors.—Segon premi: Joan Roig y Reverter, Sant Pol de Mar.—Tercer premi: Joseph Banús, Badalona.—Diploma especial: Jaume Colomé y Cardús, Tarrasa.—Eugeni Codina, Barcelona.

LA LLENGUA CATALANA (1)

La volém perque es ben nostra.

Dolsa llengua de la terra,
dolsa llengua de mon cor,
¡be t' en mouhen prou de guerra!
¡be despertas prou rencor!
com mala herba que etmatzina,
se 't rebutja y abomina
sens pietat per ton dolor.

—

Com si estesses condempnada
á sufrir etern afront,
de ton trono t' han llensada
d' ahont dictavas lleys al mon,
y plorosa y abatuda,
ja tant sols te presta ajuda
qui no dú l' estigma al front.

—

Fins molts fills de casa nostra
renegant de sos passats,
de feblesa donant mostra
com á sers degenerats,
sols esmentan ta hermosura
com recorts de la vellura
mitj polsosos y corcats.

—

Olvidant l' hermós llenguatge,
sens fé' esment de qu' es ben seu,
rendint públich vassallatge
á altre idioma que no 'l teu,
ta fillada t' arrecona,
ni tant sols trobante bona
en lo sant temple de Deu.

Tú, la llengua de tants savis,
de tants héroes, reys y sants,
l' hermosa parla dels avis
que la historia ha fet gegants,
gent sens cor t' ha profanada,
conseguint veuret befada
dels mateixos catalans.

—

Tú, tan gran, quan dirigias
nostre vell y antich casal,
y 'ls Usatges escribias
de recordansa eternal,
mostrantnos noble y severa
la llibertat verdadera
en son códich inmortal.

—

Tan gentil quan te parlava
lo gran Rey Conqueridor,
lo qui ab Mallorca somniava,
conseguint sos somnis d' or,
lo qui 't porta á terra llunya,
fent aymar á Catalunya
per sas lleys de germanor.

—

Tot s' ha fós, en la riuhada
de tants odis que 'ns ha dut
la malehida alenada
que 'ns portá l' esclavitut,
hem vist caurer, fets en runas,
parla y drets en mil engrunas,
¡com trist premi del vensut!

¡Y ab ta historia honrada y noble
sens exemple en lo passat,
orgull llegítim d' un poble
d' incansable activitat,
hem de veuret enmudida!
¡y á tú que á tants has dat vida
fins de viurer t' han privat!

—

De la escola arreconada,
¡com si hi fessis algun mal!
fins se t' ha privat l' entrada
de justicia al Tribunal;
allá hont tant se considera
á tota llengua extrangera
¡mes no á tú, qu' ets criminal!

—

Y entre tantas vergassadas
com fá segles vas rebent,
no son pas las mes ploradas
las que han vingut de Ponent,
que mes te dol la ferida,
al veuret mitj aborrida
de la catalana gent.

—

Que trepitji ton llinatge
que 't te enveja, no dol tant,
se 'ls pot perdonar l' ultratge
puig no saben lo que 's fan,
lo que dol y t' angunieja,
es lo veurer com l' enveja
fins tos fills va capgirant.

—

Que los qu' un jorn t' aclamavan
dintre y fora de la llar,
y en los teus accents gosavan,
recreantse en ton parlar,
sos fills avuy ni 't saludan
y á tos enemichs ajudan
per poguerte soterrar.

—

Hora es ja que nostra rassa,
sa vergonya comprenent,
s' aixequi d' un cop, en massa,
pregonant ton noble accent,
y en tot lo de casa nostra,
d' altra llengua no fem mostra
que d' aquella ab que 'l cor sent.

—

Com bons fills ab los seus pares
vellém sempre en son honor,
convertim los cors en aras,
pera alsarli altars d' amor,
y aixís, á mes d' adorarla,
si acás volen arrencarla,
'ns haurán d' arrencá' 'l cor.

MODEST DURÁN Y FOLGUERA.

(1) Poesía llegida en la Vetllada literari-musical celebrada per la Secció d' Arts y Lletras del «Centre Catalá» lo dia 19 del mes passat, en lo Saló del «Centre Industrial».

NOVAS

Lo prop-passat dilluns de Pasqüa se vejé concorregut en extrém lo Santuari de la Verge de la Salut, per una gentada inmensa, desitjosa de comensar los plahers de la primavera. Barrejats ab los romers d' aquesta ciutat, se n' hi veyan dels pobles comarcans.

Ha visitat nostra redacció un nou poriódich local *El Cliché*, diari polítich independent.

Li doném la benvinguda, desitjantli llarga vida.

Ha quedat definitivament organisada en la Sucursal en *Buenos-Aires* del Banch d' aquesta ciutat la secció de importació de productes espanyols. Lo Banch aceptará tota classe de consignacions, comissions y representacions en la República Argentina en quant sian compatibles ab los fins y objecte pera que fou constituhida dita Sucursal, que son, principalment la importació de manufacturas y teixits y las operacions de banca y giro ab totas las Repúblicas de l' América del Sud.

La jefatura de la secció d' importació de la mentada Sucursal ha sigut confiada á nostre particulàa amich don Enrich Ochan, gelós, actiu é inteligent empleat que disfruta en las regions del Sud América de valiosas relacions y de reputació excelent.

Motius son aquestos mes que suficients pera felicitar á nostres industrials per las ventatjas que poden reportar exportant sos productes á la República Argentina, y pera felicitar també al Banch de Sabadell que, al constituhir sa Sucursal en *Buenos-Aires*, facilita nous mercats á nostres productes ab totas las garantías posibles.

L' Hereu y *La copa del Dolor* foren los dramas que s' estrenaren en lo teatre del *Ateneo* d' aquesta ciutat.

Abduas obras obtingueren un bon resultat per part de tots los aficionats que hi prengueren part, distingintse sobre tot en *L' Hereu* los Srs. Griera y Got.

Afegim nostre aplauso á lo del públich.

Ab la banda del Regiment d' Almansa, se donará en aquesta societat, avuy tarde, un ball extraordinari.

Durant 'l mes de Abril celebran sa fira ó festa major las següents poblacions de Catalunya: Mayals, Calaf, Arenys de Munt, Tortosa, Andorra, Lleyda, Corsá, Pobla de Segur, Prades, Saserras, Agramunt, Castelló, Martorell, Selva, Verdú, Sallent, Sant Sadurní de Noya, Piera, Prades, Sort, Palafrugell, Nostra Senyora del Miracle, Sentmanat, Tortellá, Sant Fructuos de Bages, Sant Genís de Vilasar y Balsareny.

Lo passat diumenje se celebrá en la *Academia Católica* una solemne vetllada dedicada á la Pasqua de Resurrecció.

A dos cuarts de nou del vespre ja 's veya lo elegant saló de dita societat ple de gom á gom per un escullit públich d' elegants damas y caballers desitxosos de presenciar la festa que s' hi anava á celebrar.

Després d' una *Sinfonía* se llegiren los següents trevalls literaris per los Srs. Roca, Bartro, Alavedra, Serra, Ferrer, Canet, Hugas, Roca, Ricar, Vilanova y Petit, respectivament; *Introducció*, *La Resurrección de Cristo ante la fe*, *La Resurrección de Cristo ante la historia*, *Los amigos y los enemigos de Cristo en su Resurrección*, *La Resurrección de Cristo en la historia de la Iglesia*, *La Resurrección de Cristo asegura á la Iglesia su porvenir*, *La naturaleza resucitada acompañando la Resurrección del Salvador*, *Himno Pascual*, *Lo Monastir*, *La mort del rosinyol* y *La masonería*, intercalanthi las següents pessas musicals: *Ave María*, de Mercadante, que cantá 'l Sr. Capmany; *Pro peccatis*, Rosini, cantat pel soci Sr. Clapés; *Hugenots* y *L' Africana*, á piano y armonium per los Srs. Plans y Quer, *Cansó de l' estrella*, cantada per lo Sr. Capmany y acompanyada á piano y armonium y *Serenata*, Gounod, per los Srs. Plans y Quer.

Sens dupte que la millor nota de la festa fou lo discurs que pronunciá 'l Sr. Gallifa, discurs ple de bellas imatges y brodat ab una galanura de llenguatge y d' estil molt recomenables.

Donem la enhorabona á la *Academia Católica* y particularment á tots los noys y joves que contribuiren al major esplendiment de la festa que 'ns plau ressenyar y que no ho fem mes extens per impedirnosho l' excés d' original.

En la solemne professó que ha de celebrarse avuy pera portar la Sagrada Hostia als malalts y presos d' aquesta ciutat, portará la bandera en nom y representació de l' Obra, nostre particular amich y company D. Joan Brujas y Pellicer.

Donadas las simpatías ab que conta lo Sr. Brujas es d' esperar que l' acompanyará á dit acte numerós y escullit séquit.

Avuy deu comensar á publicarse en Barcelona una revista quincenal titulada *L'Aplech* que vé dedicada esclusivament al cultiu de la poesía catalana.

Ben vinguda sia.

Ha visitat aquesta redacció l' acreditat diari de Santiago, la *Gaceta de Galicia*, del qual n' es fundador y propietari D. Manuel Bibiano Fernández.

Agrahim l' envio y li acceptem gustosos lo cambi.

Ab lo títol de *Joventut, primeras poesías*, ha publicat don Bonaventura Bassegoda un preciós tomet, del que mes endevant nos ocuparém detingudament.

En tant felicitém á son autor per la inspiració que resplandeix en totas ellas y per sa excelent versificació.

L' obra 's ven al preu de una pesseta en las llibrerías de López, Verdaguer, Puig y Massó y Serra.

Variat y escullit fou lo programa de la vetllada literari-musical que tingué lloch en lo saló de la *Associació de Católichs* en celebració de la festivitat de la Pasqua de Resurrecció.

Després de la *Marxa turca* de Mozart, per la banda de guitarras y bandurrias dirigida pel soci Sr. Gausente, lo Sr. Daráu y Tuloch llegí un ben pensat discurs sobre la qüestió obrera, y seguidament llegiren poesías, totas ellas de poetas catalans, los Srs. Ustrell, Masagué, Serra, Trullás, Serra Ustrell y Llovet, y per últim lo celebrat P. Capdevila llegí una poesía humorística titulada *La Cassera*, que per son color local entussiasmá á la concurrencia.

Finalisá la primera part lo Sr. Soler, cantant com ell sab ferho acompanyat al piano per lo Rvnt. Ferrer, l' ária de barítono de Fabiani *Non li scordare di mé.*

La segona part comensá ab una bonica composició del Sr. Gausente *La Primavera*, executada per la banda de guitarras. Seguidament lo Rvnt. P. Vilarrubias llegí un discurs demostrant que lo Crist Deu, lo Crist resucitat, es base imprescindible pera la restauració de la societat, y que per lo contrari, lo Crist home tal com lo presentan las sectas y alguns filósophs moderns, es la base del orgull y per lo tant de la disquisició social. Durant lo desenrotllament de son tema tingué lo P. Vilarrubias pensaments molt ben encertats y párrafos brillants, pero lo allargar massa son discurs fou causa de que no hi hagués lo silenci necessari y la deguda atenció al trevall del esmentat sacerdot.

Seguí luego un diálech del esmentat P. Capdevilla que llegiren los socis Srs. Manent, Alimon, Xirinachs y Tacher, y después llegiren poesías los Srs. Giralt y Rvnt. P. Soley.

Il canto del emigrato del mestre Ferrer, ária de barítono en lo piano fou cantada per lo Sr. Soler acompanyat pel autor, qual composició fou molt aplaudida.

Lo novell é inspirat poeta Sr. Peydro llegí sa bonica poesía *Las Caramellas*, composició en que s' hi reflecta tot l' entussiasme d' un jove cor catalá per las hermosas costums antigas de nostra terra; no cal dir, donchs, que fou escoltat ab gran atenció y saludat ab un entussiasta aplaudiment. Per últim l' esmentat P. Capdevila llegí una tirallonga de cantars, finalisant tan bonica festa lo coro de la *Associació* cantant ab acom-

panyament de piano las *Caramellas* de Gumbert, y després d' un petit discurs de gracias del Rvnt. Rector de la Puríssima s' acabá la vetllada.

Aplaudim coralment als joves socis d' aytal *Associació* per son criteri y afició en escullir poesías en nostra llengua pera las vetlladas, probant aixís son amor á nostra patria, y aixó nos fa esperar que la Junta de la secció de literatura no trigará gayre en donar á ditas vetlladas la forma que reclama la dignitat de Catalunya, procurant que las invitacions y programas sian redactats en catalá y en llengua catalana sia lo primer discurs, es á dir, procurant que tota la part que diriam oficial de la festa, fos en nostre llenguatje, puig que tal com se fan es no mes un homenatge á nostra literatura, sempre d' agrahir, per mes que de lo que Catalunya n' es mestresa es sensible que s' hagi d' acontentar ab engrunas.

Lo darrer número, que es lo 256, de *La Ilustració Catalana*, se fa interessant als nostres conciutadans per publicarshi en ell varios grabats referents á Sabadell. Un d' ells representa la entrada á la Rambla, venint de la Plassa Major; unaltre la vista de la Plasseta de Sant Roch en la part que está dominada pel campanar de la Parroquia de Sant Feliu.

Lo tercer grabat representa un teler mecánich sistema Jacquard, segons lo procediment constructiu del senyor Durán y Canyameras, d' aquesta ciutat. A propósit d' aquest últim, no podém resistir al desitj de copiar las següents ratllas de *La Ilustració* que compendian lo magnífich concepte que 's te format del teler sistema Durán y Canyameras, sobre 'l qual diu:

"Com un avens molt honrós per la nostra industria, publiquem lo grabat que representa aqueix teler utilíssim que figurá, obteninthi medalla d' or, en l' Esposició Universal de Barcelona, sobresurtint per sa gran velocitat, seguritat y senzill mecanisme. Lo senyor Durán y Cañameras es un inteligent industrial de Sabadell, que fa molts anys que 's dedica á la construcció de maquinaria pera la fabricació llanera, havent introduhit reformas y novedats molt convenients en la que gosa de más fama al Extranger, á fi d' adaptarla al modo de ser de nostras fábricas y al noble afany de progrés qu' anima als nostres fabricants, sobre tot en los tallers mecanichs ab *calcas* y de máquina Jacquard.

Un grabat per l' estil publicá la reputada *Gaceta de la Producción lanera*, de Tarrassa y en demostració de la bondat y del crédich de dit teler consigna que ve funcionant en fábricas tant importants com las dels senyors don Joan Folch, Cros y Casulleras, Successors de J. Campmany, Viuda y Fills de M. Baxeda, Fills de J. Gorina, don Enrich Turull y altras que fora llarch de citar.„

Próximament se publicará ab lo títol de *Galería de catalanes ilustres*, una nova obra que será editada monumentalment y es d' esperar tinga bona acullida, contribuhint á extendre per Espanya y América l' imatge y 'ls fets dels eximis patricis que han merescut la honra de que 'ls hi fossin colocats sos retratos en la galería de Casa la Ciutat de Barcelona.

La obra 's compondrá de grans láminas fotograbadas, reproduhint los retratos de la galería del Ajuntament, acompanyadas de notas biográficas.

Constará de tants quaderns ab láminas y text, com quadros hi han colocats, publicantse cada any, terminada la colecció, los corresponents als nous retratos que s' afegeixin á la galería. Los autors de la obra serán los senyors Esplugas y don Joseph Narcís Roca.

La part tipográfica está á cárrech de la casa Tasso, y tots los trevalls encomenats á artistas catalans, essent lo preu de cada quadern *una pesseta*. Los personatjes correspo-

nents als primers quaderns serán l' insigne filósoph é historiador Campmany y 'l pintor Viladomat.

Lo distingit novelista catalá, don Narcís Oller autor de *Febre d' Or* trobantse accidentalment á Valencia, hi ha rebut una colaríssima visita de varis ilustres individuos de la meritoria associació valenciana lo "Rat Penat.„

A causa de no poderse deturar lo senyor Oller á Valencia, quedaren aplassats pera altra ocasió los obsequis que s' li destinavan, ja que s' li exigí la promesa de tornar á la hermosa ciutat del Rey En Jaume

---

La *Associació Catalanista* de Reus, atenent á que pera las regions que 's regeixin per son dret civil especial es de necessitat s' establesquin cátedras en las que 's ensenyi dit Dret pera la millor instrucció de la juventut cridada á intervindre en la aplicació, va acordar dirigirse als representants de la provincia en lo Senat y 'l Congrés, exitant son zel pera que procurantse lo concurs dels representants de las demes provincias catalanas, y aixís mateix lo dels que representan á las de Galicia, Vasco-navarras, y las Aragonesas, demanin unánims al senyor Ministre de Foment, en profit dels interessos de la Nació y bé de las Universitats de Santiago, Zaragoza y Barcelona, una cátedra en la que s' espliqui lo Dret civil respectiu.

Aixís mateix va resoldrer dita Junta, dirigirse á las Diputacions de nostres quatre provincias, demanántloshi tingan á bé subvencionar las cátedras de gramática y literatura catalana que vulgan sostindre los Municipis de mes de vint mil habitants, pera 'l perfeccionament de nostra llengua y 'l seu estudi comparatiu ab castellana, aprenent ensemps ab duas millor de lo que avuy se fa solzament ab l' última.

També fou aprobada altra proposició encaminada á suplicar á l' *Academia de Bonas Lletras* de Barcelona, tinga á bé fer s' activin los trevalls pera la prompte publicació d' una nova gramática catalana de que tanta necessitat sentim pera unificar nostra ortografía; y la d' un lexicon ó diccionari catalá-castellá-francés

---

La Real Academia de la Historia ha declarat monument nacional la catedral vella de Lleyda.

En un dels mes coneguts cassinos del *Ensanxe* de la vehina capital hi ha donat aquestos dias una interessant conferencia l' escriptor don Joaquim Lluhí y Riussech pera demostrar quan absurdo é irracional es que 'ls municipis de nostra terra hagin de concorrer á Madrit pera solicitar permisos y dictmáents de obras públicas en las quals res enten ni hi té res que veurer la gent de la vila del ós.

Las declaracions anti-centralistas del senyor Lluhí li valgueren generals aplaudiments.

Ha sortit á llum lo III volúm del *Código civil español y concordado con el derecho foral vigente en Cataluña, Aragón y Navarra*, obra deguda al conegut Magistrat don Lleó Bonel y Sánchez.—No havem de repetir en aquest moment los elogis que ferem al senyor Bonel per la part propia que té en l' obra. Solsament recordem á las personas qual carrera 'ls obliga á coneixer las lleys, qu'es de gran importancia per ellas l' adquisició d' aquest treball del senyor Bonel, qu'es digne germá dels anteriorment publicats.

Va precedit aquest tomo d' un estudi sobre 'l dret de propietat y maneras d' adquirirla baix lo punt de vista del dret natural. Aquest estudi demostra en lo senyor Bonel un grant coneixement de la fisclofía del Dret y de las legislacions general y foral d' Espanya.

L' erudit escriptor catalanista don Antoni Bulbena y Tuseli, al qual tant li deu la nostra literatura clásica, á donat ja á llúm sa valiosa traducció del incomparable *Don Quijote*, que li val la pena se li destini un lloch d' honor en las nostres Bibliotecas.

La traducció es sumament esmerada, y 'l llenguatje está inspirat en los bons modelos literaris, los quals coneix á fondo 'l senyor Bulbena.

Rebi aquest la nostre mes coral felicitació.

Lo diumenge passat doná l' Exem. Sr. D. Bernat Torroja sa anunciada conferencia en l' *Associació Catalanista* de Reus, de la que es president.

Lo conferenciant s' ocupá del origen de la nacionalitat catalana, exposant al auditori, fets y probas poch sapigudas fins are y que 'ls oyents escoltaren ab molt gust.

Pel Ministeri de Foment s' ha concedit patent d' invenció al peritíssim industrial y conegut escriptor catalanista, nostre estimat amich don Ferrán Alsina, per la invenció de una enginyosa máquina destinada á tallar lo pel dels velluts de cotó.

No es aquest lo primer invent del senyor Alsina al qual entre altres se deuhen 'ls telers que fabrican los preciosos velluts de cotó anomenats *Rodas*, especialitat de la casa Parellada y C.ª, de la que ell n' es Director.

L' activitat y fondos coneixements del senyor Alsina mereixen tota mena de felicitacions.

Lo dia de Sant Joseph, l' Ilm. Bisbe de Vich sortejá entre 'ls noys pobres de la Diócessis quatre lots de 500 pessetas cada un.

L' interés anyal de 25 pessetas será entregat cada any als pares de la criatura, mediant la presentació d' un resguart que 'ls entregará Sa Excelencia, fins que 'l noy sia major d' edat, ó crega que li pot ser útil ó necessari.

Es d' aplaudir tan caritatiu exemple.

Nostres apreciables colegas *La Ilustració Catalana* y *La Veu de Catalunya*, han publicat últimament lo retrato y la biografía del malaguanyat escultor catalá don Rossendo Nobas.

La Renaixensa ha dedicat á sa memoria un sentit article necrológich.

Fa correr algun periódich que l' any vinent se pujará al monastir de Montserrat dalt d' un ascensor.

¿Y lo del ferrocarril funicular?

Lo mes fácil es que per ara uns y altres nos hi deixin pujar en diligencia.

O á peu, que es lo mes económich.

Un llibre de 60 páginas acaba d' imprimirse ab lo títul de *Ayres del Ampurdá*, contenint varias poesías de distints géneros y premiadas en varios Certamens catalans, degudas totas al conegut poeta de Palamós don Francesch Marull.

L' Ajuntament de Reus ha acordat per unanimitat nombrar arquitecte municipal al ferm casalanista don Pere Casellas y Tarrats, que durant sos estudis en Barcelona fou un dels socis mes actius del *Centre Escolar Catalanista*.

La nostra enhorabona.

Hem llegit ab gust l' entussiasta *Manifest* que l' *Agrupació Regionalista de Tarrassa* acaba de dirigir á sos conciutadans excitantlos á defensar las llibertats de la patria catalana.

En quant á las doctrinas reconanadas per dit *Manifest*, sols s' ha de fer constar que 's basan en lo *Misatge* presentat á la Reyna Regent l' any 1888, quals principals conclussions se reproduheixen en l' expressat document.

No cal dir que estém d' acort ab la *Agrupació Catalanista de Tarrassa*.

En lo projecte per constituir una societat de inválits del trevall, formulat pel Foment del Trevall Nacional, 's consigna lo següent:

Hi haurá quatre classes de socis: honoraris, que serán totas las autoritats de la provincia; protectors, que pagarán mes de 25 pesetas mensuals; de mérit, que satisfarán una cuota de 1 á 24 pessetas; y de número, cual cuota será d' una pesseta mensual. Podrán ser socis tots los obrers intelectuals y manuals, ab un dret d' entrada que variará segons l' edat fins lo 40 anys, del cual n' estarán exempts 'ls que se suscrigan en lo primer mes de sa fundació. A la edad de 65 anys ó quan una desgrasia accidental ó una malaltía impossibiliti al soci per lo trevall, cobrará 'l socorro de 12 pessetas setmanals mentres visca.

Lo *Foment de la Agricultura*, de Badalona, ha aceptat l' encárrech de fer la sembra y probas de las 7 classes de llevor de tabaco que la Direcció general d' Agricultura, Industria y Comers, ha remés á la Granja escola experimental de Barcelona, pera 'l servey agronómich nacional, delegant al seu President honorari, don Francisco X. Tobella, pera que se posi d' acort ab lo Director de la Granja, Hermenegildo Corria, á fí de portar á terme dit cultiu.

Lo Foment procurará correspondre á totas las indicacions que se li fassin pera lograr lo millor éxit d' un cultiu tan remunerador, avuy que la filoxera 'ns ataca, pera 'l cas que 'l gobern se decideixi á permetre 'l lliure cultiu del tabaco, com fora d' esperar.

Retallém d' un periódich popular y fem nostre 'l comentari:

L' Estat negociant.

Segóns datos que publica un periódich, los ingresos del Institut de segona ensenyansa de Barcelona ascendiren l' any passat á 104,566 pesetas, havent cigut los gastos 83,914.

Resulta un remanent de 20,752 pesetas, que sumadas á las 49,774 que abona la Diputació provincial, donan per resultat una picossada de 70,526 que l' Estat se fica á la butxaca.

Y l' Institut careix casi de material d' ensenyansa.

Pero aixó ¿qué importa?

Ab 70 mil y pico de pessetas, ¡no se 'n poden comprar pochs de interventors!... ¡No se 'n poden guanyar pocas d' eleccións!...

ARMONIUMS

PIANOS — PIANOS

GRAN DIPÓSIT DE PIANOS

DEL PAIS Y EXTRANGERS

SE VENEN NOUS Y SE 'N LLOGAN D' USATS

PIANOS

ARMONIUMS

PIANO sen ven un de usat per **70 DUROS**

CAMBIS, REPARACIONS, AFINACIONS

Ventas al Contat y á Plasos

Unich representant en Sabadell

JOAN COMAS FAURA

CARRER DE MADOZ, NÚMS. 31 y 35

PIANOS — PIANOS

ARMONIUMS

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Madoz 31 y 35 y Sol 138, teléfono n.º 46.—SABADELL